

Projekt: Tvořivá škola, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.4.00/21.3505
Příjemce: Základní škola Ruda nad Moravou, okres Šumperk, Sportovní 300, 789 63 Ruda nad Moravou

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět: Český jazyk a literatura, 6. ročník

Sada: 1

Číslo DUM: EU-OPVK-ICT-Č2ST-04

Název materiálu: Obrazná pojmenování

Autor materiálu: Mgr. Marie Baslerová

Anotace: Prezentace obsahuje přehled obrazného pojmenování zahrnující např. metaforu, synekdochu, metonymii a další.

Metodický popis:

- Charakteristika jednotlivých druhů obrazného pojmenování
- Test na správné určení metonymie a personifikace
- Vyhodnocení získaných znalostí

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 17. 5. 2012

Ověřující učitel: Mgr. B. Říhošková

Třída: VI. B

Materiál je určen k bezplatnému používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další používání podléhá autorskému zákonu.

Tento výukový materiál vznikl v rámci Operačního programu Vzdělání pro konkurenceschopnost.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

OBRAZNÁ POJMENOVÁNÍ

Jazykové prostředky

Obrazná pojmenování

OBRAZNÁ POJMENOVÁNÍ jsou pojmenování, která v nás vyvolávají kromě základní představy i představu jinou, obraznou.

Příklad: **vodotrysk noci** – vsugeruje představu obrazu noci plné vzrušení a pohybu, mihotání hvězd a dalších světelných efektů

Metafora

Metafora je pojmenování na základě vnější podobnosti, vzhledu, vlastností, funkce.

Pomocí metafory dokáže básník oživit významy věcí.

Příklad:

...schránka kvete modře...

...hrob noci..., ...moře vlasů...

Druhy metafor

Jinotaj – alegorie, nepřímé pojmenování toho, co měl autor ve skutečnosti na mysli

Oxymóron – spojení významově protikladných slov, např. „nešťastně šťasten“

Ironie – záměrné užití slov v opačném smyslu, dosahuje se tím skrytého výsměchu, např. „trochu se vraždilo, trochu se kradlo“

Personifikace

Personifikace je druhem metafor, přenos vlastností živých bytostí na věci neživé

Personifikace – zosobnění

Příklad:

... tráva si šeptala...

... střechy se hrbily...

... Vánoce klepou na dveře...

... čas utíká...

Metonymie

Metonymie je pojmenování na základě věcné souvislosti mezi označenými jevy

Příklad:

Olda snědl celý talíř – vše snědl

Vypít šálek čaje – vypít čaj

Jezdit v renaultu – jezdit v autě

Nebyla tam ani noha – nikdo nepřišel

Kam jsem si založil Foglara – kde mám knihu

Druhy metonymie

Nadsázka – hyperbola (zveličení, zvyšuje se intenzita citového zabarvení)

Eufemismus – zjemňující označení pro málo příjemné představy, např. „zesnul, odešel na věčnost“ místo zemřel

Symbol – představuje soubor významů, který se v rámci textu proměňuje

Synekdocha

Synekdocha je pojmenování na základě záměny části a celku

Uvedení části místo celku

...nepřišla tam ani noha...

...co se ty ruce napracovaly...

Uvedení celku místo části

...seběhlo se celé město...

...ví o tom celá ulice...

Epiteton

Epiteton – básnický stálý přívlastek

V pohádkách, pověstech i bajkách se vyskytuje epiteton

Stálý přívlastek vyjadřuje vlastnost, bez které si určitý motiv neumíme představit

Příklad:

...hloupý Honza...

...chytrá liška...

...zlý vlk...

...krásná princezna...

Přirovnání

Přirovnání – nejjednodušší způsob, jak můžeme upozornit na vzájemnou podobnost věcí, dějů..

Příklad:

...oči jako chrpa...

...křičí jako by ho na nože bral...

...funí jako lokomotiva...

...silný jako buk...

...den jako malovaný...

Test

V následujících větách rozhodni, zda se jedná o metonymii nebo personifikaci.

Celé město klečelo na kolenou

Oblékla si králíka

Podali si ruce na radnici

Voda zpívá

Chopil se žezla

Test – řešení

Celé město klečelo na kolenou (metonymie)

Oblékla si králíka (metonymie)

Podali si ruce na radnici (metonymie)

Voda zpívá (personifikace)

Chopil se žezla (metonymie)

Seznam použité literatury a pramenů:

1. KARPATSKÝ, Dušan. Malý labyrint literatury. Praha: Albatros, 1997, ISBN 90-00-00527-1.

Objekty, použité k vytvoření sešitu, jsou součástí SW Activ Inspire,
nebo pocházejí z veřejných knihoven obrázků (public domain)
nebo jsou vlastní originální tvorbou autora.

Autor:

Mgr. Marie Baslerová
Základní škola Ruda nad Moravou, okres
Šumperk
zsroda@zsroda.cz
únor 2012